

MODELARI

El tema abonat

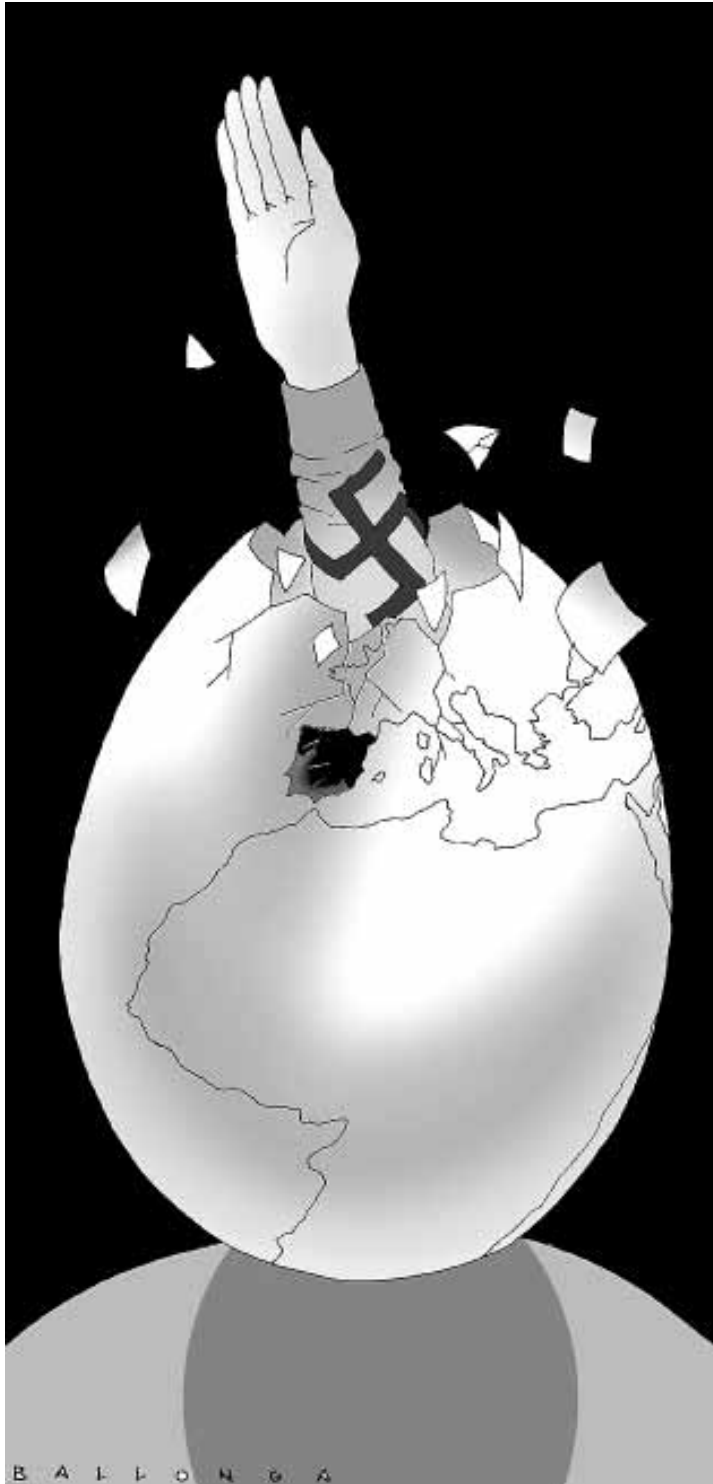
ISIDRE GRAU

igrau@worldonline.es

Hi ha temes que, amb independència del seu poder intrínsec o del tractament literari, reben vents a favor. De vegades, per una simple qüestió de modes o disparaments mediàtics. En altres ocasions, allò que els il·lumina és l'ambientació en espais privilegiats per l'imaginari col·lectiu, com és el cas de Venècia, Nova York i l'illa de Pasqua; la petjada de les obres literàries o cinematogràfiques precedents ens ha preparat perquè només de pronunciar-ne el nom se'ns activi la llegenda que duem a dins, com un patrimoni adquirit. També passa una cosa semblant amb els grans temes de la història, àmpliament divulgats, des de Cleopatra a la Guerra del Vietnam, que ens fan asseure davant de qualsevol nova versió amb uns prejudicis anímics i estètics.

Però les ressonàncies són encara més potents quan la connexió deriva de la fibra dramàtica del tema. Aleshores el receptor no tan sols hi afegeix complicitat, sinó que es veu impulsat a completar-lo i magnificar-lo amb la seva subjectivitat. Així m'ho fa pensar la lectura d'aquest magnífic llibre minúscul que és *Adreça desconeguda* (La Magrana), de Kressman Taylor, que està aconseguint que el boca-orella el ressusciti i el resituï en la categoria de *best seller* que ja va tenir el 1938, l'any de la seva primera aparició a la revista *Story* dels Estats Units.

El relat, que en format normal no passaria de les trenta pàgines, té els ingredients per ser aprehès amb notable facilitat. Començant per l'estructura epistolar, que li confereix frescor, sinceritat i sentit d'immediatesa, alhora que ens fa sentir espies de la degradació de l'amistat entre els dos corresponents. A més, compta amb una història amorosa pel mig, just apuntada i resolta tràgicament, que acaba de reforçar el component dramàtic. Però el que li dona la força decisiva —i que n'ha motivat la reedició mundial 60 anys després— és el coneixement de la història que hi aporta el lector d'avui. ¿Què seria d'un relat tan esquemàtic i planer sense saber el que va venir després (Hitler i el nazisme)? ¿Si aquella al·lucinació col·lectiva no hagués arribat als extrems delirants de l'Holocaust, ara llegiríem *Adreça desconeguda* amb el mateix esverament a la sang? Perquè, en el fons, el que més impressiona és la càrrega premonitòria i la

B A I L L O N G A

JORDI BALLONGA

El que més impressiona de la novel·la 'Adreça desconeguda' és la càrrega premonitòria

captació essencial d'un fenomen que va acabar amb una de les pitjors tragèdies de la humanitat.

En aquest cas, el mèrit de l'autora (nascuda Katherine Kressman, 1903-1997) és haver denunciat la naturalesa de la dinamita abans que esclatés. I fer-ho amb una simplicitat narrativa que no destorba la recepció del missatge, més aviat al contrari: practica un despullament

que enalteix el tema. Més enllà, queda l'amarga reflexió dels límits de la literatura per obrir els ulls dels polítics que podrien intervenir i no intervenen. I entre el 1938 i principis del 1939, malgrat els milions de còpies distribuïdes d'aquest relat alertador, els Estats Units van continuar practicant la política de no ingerència en els afers europeus.

Però si atenem al poder que sí conserva la literatura en els lectors fidels, *Adreça desconeguda* és un bon exemple d'austeritat per tal de transmetre a través de l'esfera privada allò que és universal. Els elements són senzills, però estan perfectament calculats per crear l'efecte volgut. Els detalls, els personatges secundaris, fins i tot el doble llenguatge que surt de l'angoixa, esdevenen bisturis d'alta presió. Una lliçó en poques pàgines.

PEL CIBERESPÀI

Jean-Claude Izzo i Fabio Montale

CARLO ANDREOLI

vespito@vespito.net

Hi ha dues pàgines en francès a Internet dedicades a Jean-Claude Izzo, un escriptor de Marsella que va morir l'any passat a l'edat de 54 anys. D'origens humils, de pare italià i mare espanyola, format com a fressador, militant del PCF, es va dedicar al periodisme i el 1995 va escriure la seva primera novel·la negra, *Total Kheops* (*Caos total*), a la qual van seguir *Chourmo* i *Solea*, tots tres publicats per Gallimard a la *Série Noir*. Va publicar també altres novel·les, però, tant a França com a Itàlia, l'èxit de les seves novel·les negres és espectacular.

Les tres les protagonitza l'expresidiari, legionari i policia Fabio Montale, que ara, cansat de la doble moral imperant, viu en un racó de Marsella, sortint cada dia a pescar amb el seu petit vaixell i compartint els dies amb Fonfon, l'amo del bar de sota casa i pare de la seva ex-nòvia, i Honorine, la veïna, una vella enamorada de Fonfon. Fabio és un jove gourmet solitari i en ocasions accepta fer investigacions paral·leles a les de la policia.

Per exemple, *Chourmo* és un viatge al cor de les contradiccions de Marsella: descriu amb cruesa la degradació urbana, feta de barriades on s'intenta arraconar els immigrants àrabs, que acaben acceptant per necessitat les feines marginals de la societat, convertint-se en víctimes i botxins d'injustícies que esdevenen palpables per al gran públic només quan tenen alguna influència als barris alts de la societat.

A l'Estat espanyol no s'ha publicat encara res de Jean-Claude Izzo, i és una llàstima perquè el seu Fabio Montale no és només un Carvalho

francès sinó que té una originalitat que val la pena conèixer. Izzo aconsegueix seduir i commoure el lector.

Tot i així, el paral·lelisme amb Vázquez Montalbán és evident i a Internet hi ha una entrevista en què Izzo parla de

Fabio és un jove gourmet solitari que de vegades investiga al marge de la policia

SEBASTIEN BOFFREDO / EPA

L'escriptor Jean-Claude Izzo

la cuina mediterrània i dels restaurants de Marsella que més s'estima.

Les webs que parlen d'ell recullen biografia, bibliografia, entrevistes i ressenyes de les seves novel·les, a més de nombrosos enllaços interessants a pàgines sobre el polar, la novel·la negra francesa.

<http://authologies.free.fr/izzo.htm>

<http://www.chronicart.com/evénement/archives/eve14/event.htm>

<http://www.vespito.net>

Ajuda a superar absències d'esperit crític. La lectura de llibres en potencia l'efecte. Feu-ne un ús massiu. No té contraindicacions.